

AGRÁRPIACI JELENTÉSEK

GABONA ÉS IPARI NÖVÉNYEK

XIV. évfolyam 7. szám
2011. április 22.

Gabona és Ipari Növények

XIV. évfolyam 7. szám

2011. 15. hét

Megjelenik kéthetente

Felelős szerkesztő:

Dr. Stummer Ildikó

Készítette:

Dr. Molnár Zsuzsa

molnar.zsuzsa@aki.gov.hu

Pájtli Péter

pajtli.peter@aki.gov.hu

Keresztessyné Mohr Katalin

keresztessyne.mohr.katalin@aki.gov.hu

Kiadja:

Agrárgazdasági Kutató Intézet

Piaci Árinformációs Rendszer

H-1093 Budapest, Zsil utca 3-5.

Postacím: H-1463 Budapest, Pf.: 944

Telefon: (06 1) 476-6093

Fax: (06 1) 217-8111

www.aki.gov.hu

aki@aki.gov.hu

https://pair.aki.gov.hu

A Gabona és Ipari Növények piaci jelentésén kívül kínáljuk még a Baromfi, Élőállat és Hús, Zöldség, Gyümölcs és Bor, Tej és Tejtermékek piaci jelentéseket is.

A kiadványokkal kapcsolatban részletes felvilágosítást ad:

Mihók Zsolt

Telefon: (06 1) 476-3064

TARTALOMJEGYZÉK

GABONAPIACI JELENTÉS.....	3
A gabonafélék termelői ára.....	6
A gabonafélék jegyzése.....	8
A gabona alapú termékek feldolgozó értékesítési ára.....	11
A megfigyelt gabona alapú termékek fogyasztói ára.....	11
OLAJNÖVÉNY-PIACI JELENTÉS.....	12
Az olajos magvak és termékeinek	14
jegyzése néhány kiemelt árutőzsdén.....	14
A fontosabb hazai olajos magvak termelői-, a belőlük készült termékek feldolgozó értékesítési átlagára	17
A nyers növényolajok ára és jegyzése.....	17
BIOÜZEMANYAG MELLÉKLET.....	19

GABONAPIACI JELENTÉS

- A Nemzetközi Gabonatanács (IGC) áprilisi prognózisa szerint a gabonafélék globális felhasználása 10 millió tonnával haladhatja meg a kibocsátást a következő, 2011/2012. gazdasági évben. A folyó gazdasági évinél búzából 22, kukoricából 38, árpából 12 millió tonnával többet takaríthatnak be a világon. A kukorica és az árpa jelenlegi szűkös készlete a felhasználás bővülése miatt tovább apadhat a következő szezonz végére.
- Szakértők szerint Oroszországban és Ukrajnában sem várható a gabonaexport tialmának, illetve korlátozásának feloldása anélkül, hogy valamilyen más eszközzel (pl. exportvám) ne szabályoznák a kivitelt.

Világpiaci kitekintés¹

A **gabonafélék** globális kibocsátása 1,808 milliárd tonnára tehető a következő, 2011/2012. gazdasági évben, a fogyasztás ezt 10 millió tonnával haladhatja meg (1,818 milliárd tonna). Ennek következtében 9 millió tonnával 334 millió tonnára csökkenhet a zárókészlet, ami a 2007/2008. szezonz óta a legalacsonyabb szint lenne. A készlet/felhasználás aránya is tovább mérséklődhet (18,4%-ra).

Az IGC a 2011/2012. gazdasági évben várható globális **búza**termést a korábbi előrejelzéséhez képest 1 millió tonnával csökkentette áprilisban, mivel az USA fő búzatermő területein továbbra is száraz az idő, valamint Oroszországban késik a tavaszi búza vetése, ami kedvezőtlenül befolyásolhatja a kibocsátást. Jelenleg a folyó, 2010/2011. gazdasági évit 22 millió tonnával meghaladó, 672 millió tonna termés betakarítását valószínűsítik. Ezzel azonos mértékű felhasználást jósolnak a következő gazdasági évben, ami 10 millió tonnás növekedést jelent. A kereslet és a kínálat egyensúlya miatt a készlet 186 millió tonna lehet a következő gazdasági év végén is. Az EU és Oroszország készletei feltöltődhetnek, ugyanakkor az USA-ban és Ausztráliában kevesebb termés maradhat a raktárakban. A búza globális kereskedelmének élénkülésére számítanak a következő szezonzban, köszönhetően az észak-afrikai és a közel-keleti országok részéről fellépő nagyobb igény, valamint a kukoricához képest kedvezőbb árú takarmánybúza iránti erős kereslet miatt.

Az északi féltekén megkezdődött a **kukorica** vetése. Globálisan 163 millió hektárt foglalhat el a növény a 2011/2012. szezonzban, ami minden idők legnagyobb termőterülete lenne. Betakarításkor a folyó gazdasági évinél 38 millió tonnával több, 847 millió tonna termés kerülhet a magtárakba. A szűkös készletek és a magas árak miatt a fogyasztás csupán kismértékben nőhet. A takarmánycélú felhasználás nem, az ipari felhasználás ellenben – az eddiginél lassabb ütemben – tovább bővíülhet. A növekvő kereslettel nehezen tud lépést tartani a termelés, ami a tartalékok to-

¹ Reuters, Agrimoney, The Public Ledger, IGC

vábbi apadását okozhatja. A 2011/2012. gazdasági év végére 8 millió tonnával 111 millió tonnára eshet a kukorica globális készlete. Kínában, Brazíliában és az EU-ban a folyó gazdasági évinél több termés maradhat a raktárakban. Az USA-ban az átmenő készlet nagysága még bőséges termés esetén is alig haladhatja meg a jelenlegi, igen alacsony szintet. Az állattenyésztés takarmányigénye a következő szezonban is erős marad, a termés globális kereskedelme mégis csökkenhet, mivel a kukoricát – ahol tehetik – várhatóan a versenyképesebb árú takarmánybúzával helyettesítik a receptúrákban (pl. EU, Távol-Kelet-Ázsia országai), továbbá egyes kukoricaimportőr országok kereslete nagyobb termésük következtében csökkenhet.

Árpából 136 millió tonnát takaríthatnak be az idén a világon, 12 millió tonnával többet, mint egy évvel korábban. Az emelkedés a FÁK országok, Észak-Amerika és Ausztrália nagyobb kibocsátásával magyarázható. Az EU-ban és Kanadában a takarmányipar kereslete csökkenhet a 2011/2012. gazdasági évben, Oroszországban azonban jelentős fejlődésre számítanak. Az ipari és az élelmezési célú hasznosítással együtt összesen 139 millió tonna árpa kerülhet felhasználásra a világon, amely 3 millió tonnával haladná meg a kibocsátást. Ennek következtében a zárókészlet 23 millió tonnára süllyedhet. A prognózis szerint a folyó gazdasági évinél 1,5 millió tonnával több árpa fordul meg a világpiacon, köszönhetően a fekete-tengeri korlátozások, tilalmak feloldásának.

Ahogy közeledik az exporttilalom- és a korlátozások feloldásának határideje, a figyelem egyre inkább a fekete-tengeri régió felé fordul. Oroszország szerepe továbbra is meghatározó lesz a világ gabonapiacán, az exportból azonban a korábbi évekhez képest várhatóan kisebb arányban részesedik 2011-ben. Szakértők szerint az idén 4 millió tonna búzát szállíthatnak ki az országból, ami egyelőre meg sem közelíti a néhány évvel ezelőtti 18-19 millió tonnát. Az sem kizárt, hogy a globális gabonakereskedelemben csak kiviteli vámok, vagy exportkvóta bevezetése mellett kapcsolódik be újra az ország.

Az UkrAgroConsult piacelemző cég szakértői szerint az ukrán kormányzat sem szüntetni meg a gabonára kivetett exportkvótát anélkül, hogy azt valamilyen exportvám-rendszerrel ne helyettesítene a jövőben. Az ország gabonatermését 45 millió tonna körül várják a következő gazdasági évben, ami 5,8 millió tonnával haladja meg a folyó szezonét. A betakarított termés fele, 22-23 millió tonna hagyhatja el az országot, szemben a jelenlegi 11 millió tonnával. A 2010/2011. gazdasági év visszafogott kivitele egyben lehetőséget nyújt a készletek feltöltéséhez (+3 millió tonna).

Hazai körkép

Az AKI április 18-i adatai szerint 142 ezer hektáron végeztek a kukorica vetésével, ami a tervezett terület 20%-a. A napos, száraz idő kedvez a túltelített talajok (133,7 ezer ha szántóterület) száradásának, és a belvíz (106,3 ezer ha szántóterület) apadásának. A szárazabb területeken a friss vetések, illetve az őszi állományok azonban már esőt kívánnak.

A gabonafélék globális kereslete és kínálata

millió tonna

	2008/2009	2009/2010*	2010/2011**	2011/2012**
BÚZA				
Nyitókészlet	122	168	199	186
Termelés	686	679	650	672
Teljes kínálat	807	847	848	858
Teljes felhasználás	639	648	662	672
ebből: takarmányozásra	108	111	116	119
ipari célra	18	20	21	23
élelmezési célra	447	451	456	461
Zárókészlet	168	199	186	186
Kereskedelem	137	128	122	126
KUKORICA				
Nyitókészlet	137	155	152	118
Termelés	799	814	809	847
Teljes kínálat	936	969	961	965
Teljes felhasználás	781	817	843	854
ebből: takarmányozásra	471	472	482	487
ipari célra	190	219	234	237
élelmezési célra	90	93	95	96
Zárókészlet	155	152	118	111
Kereskedelem	84	86	96	94
ÁRPA				
Nyitókészlet	23	33	38	26
Termelés	155	150	124	136
Teljes kínálat	178	183	162	162
Teljes felhasználás	145	145	136	139
ebből: takarmányozásra	99	99	90	91
ipari célra	28	28	29	30
élelmezési célra	7	7	7	7
Zárókészlet	33	38	26	23
Kereskedelem	20	17	16	17

* Becslés.

** Előrejelzés.

Forrás: IGC

A gabonafélék termelői ára

1. táblázat

A gabonafélék termelői ára származási hely* szerint (15. hét)

Megnevezés	Mértékegység	Származási hely*			Országos		
		Dunántúl	Alföld	Észak-Magyarország	2011. 14. hét	2011. 15. hét	2011. 15. hét / 2011. 14. hét [%]
Étkezési	tonna	-	1 767	-	2 523	1 956	77,50
búza	Ft/tonna	-	67 956	-	76 164	68 409	89,82
Takarmány-	tonna	-	-	-	-	-	-
búza	Ft/tonna	-	-	-	-	-	-
Takarmány-	tonna	4 408	3 575	-	7 450	20 083	269,56
kukorica	Ft/tonna	54 571	54 864	-	54 780	56 153	102,47
Takarmány-	tonna	-	-	-	-	-	-
árpa	Ft/tonna	-	-	-	-	-	-

* Származási hely: ahol a gabonát megtermelték.

Az országos átlaggal a regionális összes mennyiség és az átlagár sem egyezik. Ennek oka, hogy volt felvásárlás az adott régióban, azonban az adatszolgáltatók alacsony száma miatt egyes régiók adata nem publikus. Az országos átlagban a nem publikált adatok benne vannak.

Forrás: AKI PÁIR

2. táblázat

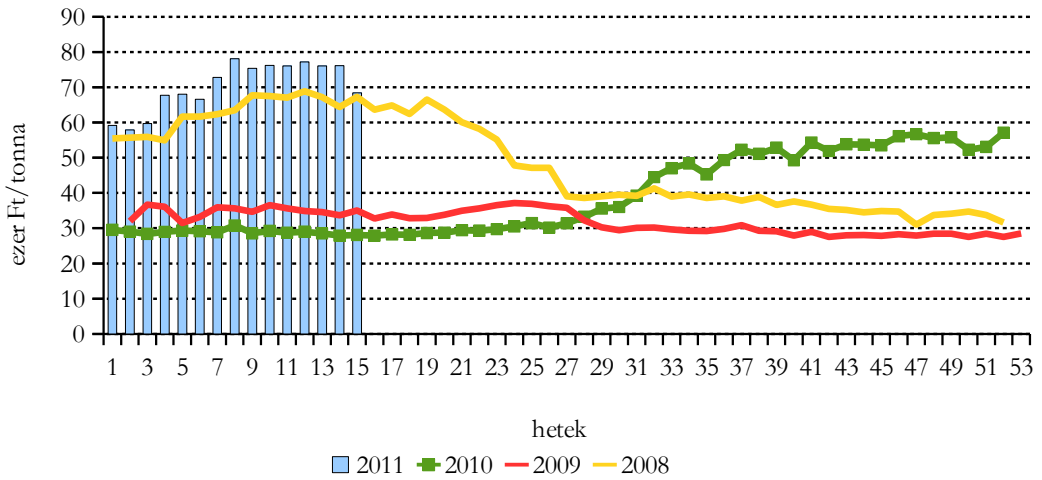
A gabonafélék országos termelői ára

Megnevezés	Mértékegység	Országos				
		2010. 15. hét	2011. 14. hét	2011. 15. hét	2011. 15. hét / 2010. 15. hét [%]	2011. 15. hét / 2011. 14. hét [%]
Étkezési	tonna	5 632	2 523	1 956	34,72	77,50
búza	Ft/tonna	28 080	76 164	68 409	243,62	89,82
Takarmány-	tonna	1 337	-	-	-	-
búza	Ft/tonna	28 142	-	-	-	-
Takarmány-	tonna	26 105	7 450	20 083	76,93	269,56
kukorica	Ft/tonna	30 127	54 780	56 153	186,39	102,47
Takarmány-	tonna	-	-	-	-	-
árpa	Ft/tonna	-	-	-	-	-

Forrás: AKI PÁIR

1. ábra

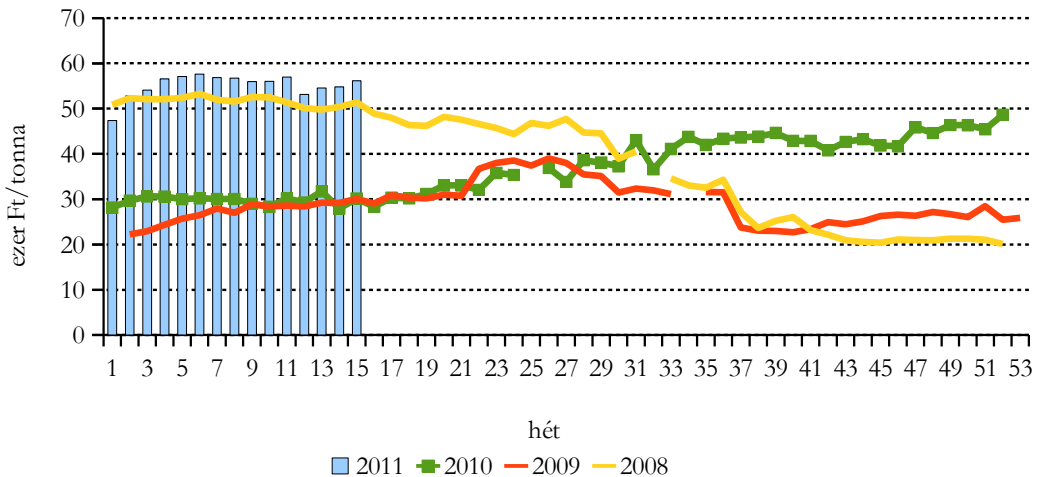
Az étkezési búza termelői ára

Forrás: AKI PÁIR

2. ábra

A takarmánykukorica termelői ára

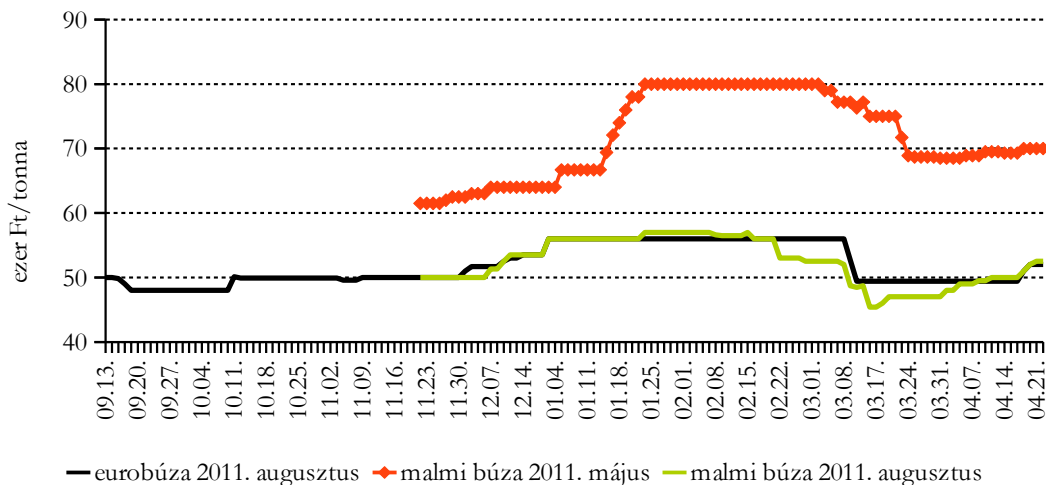

Forrás: AKI PÁIR

A gabonafélék jegyzése

3. ábra

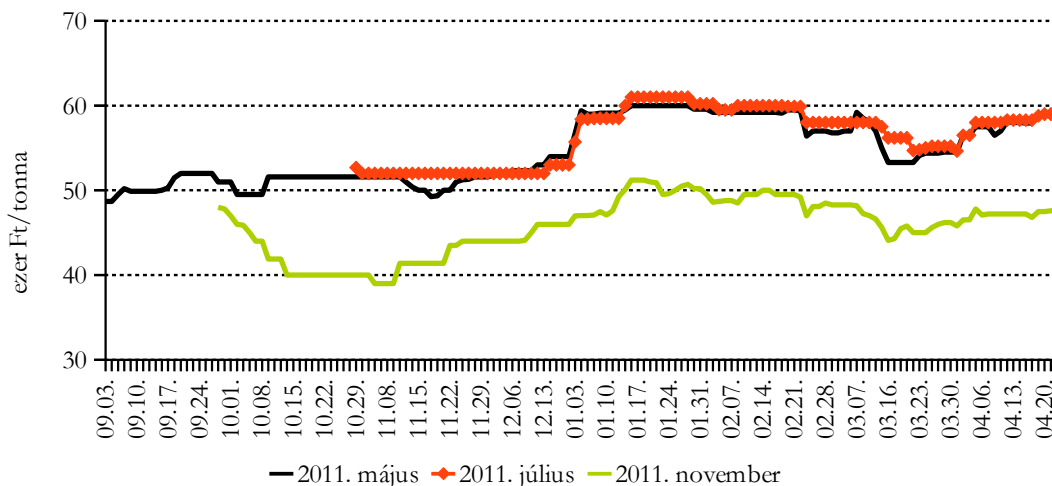
Az eurobúza és a malmi búza különböző határidőre szóló jegyzése a Budapesti Értéktőzsdén

Forrás: BÉT

4. ábra

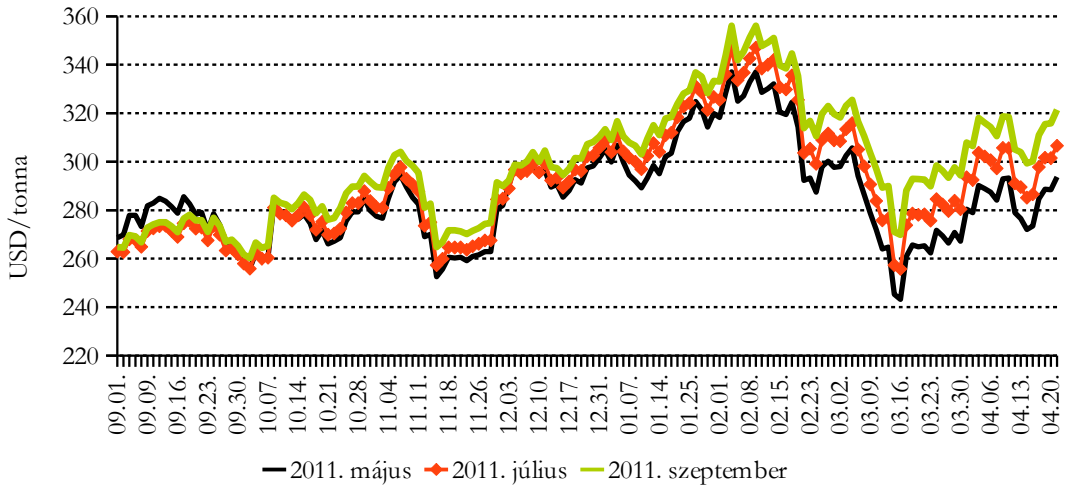
A takarmánykukorica különböző határidőre szóló jegyzése a Budapesti Értéktőzsdén

Forrás: BÉT

5. ábra

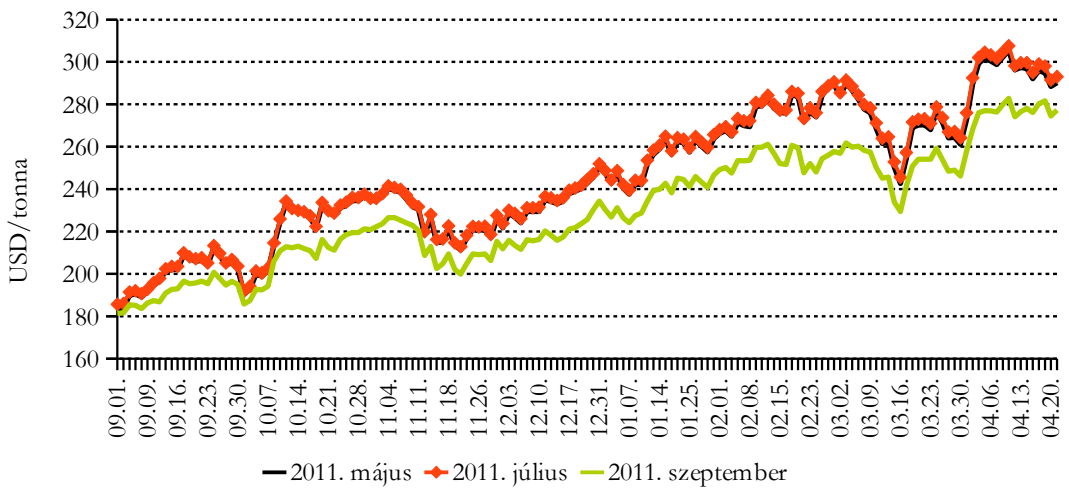
A búza különböző határidőre szóló jegyzése a chicagói árutőzsdén

Forrás: CME/CBOT – Chicago Board of Trade

6. ábra

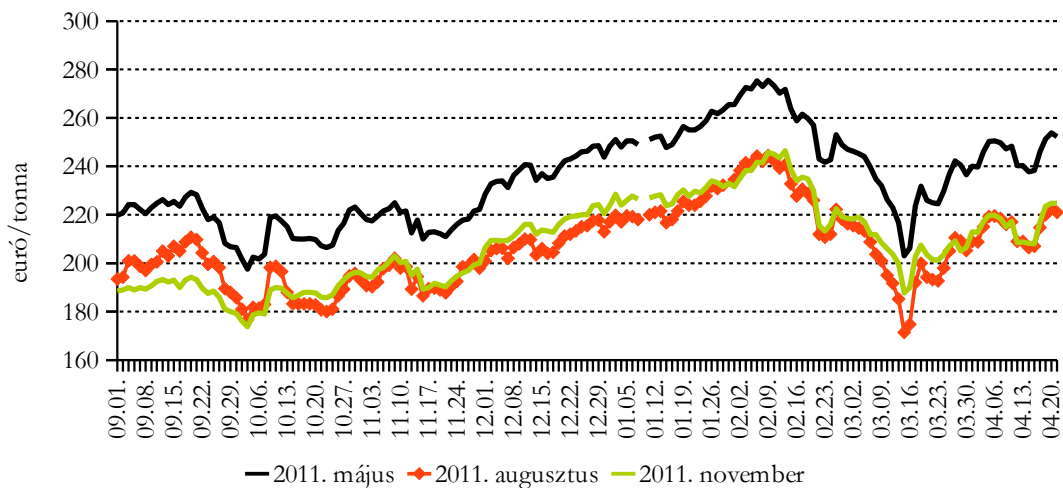
A kukorica különböző határidőre szóló jegyzése a chicagói árutőzsdén

Forrás: CME/CBOT – Chicago Board of Trade

7. ábra

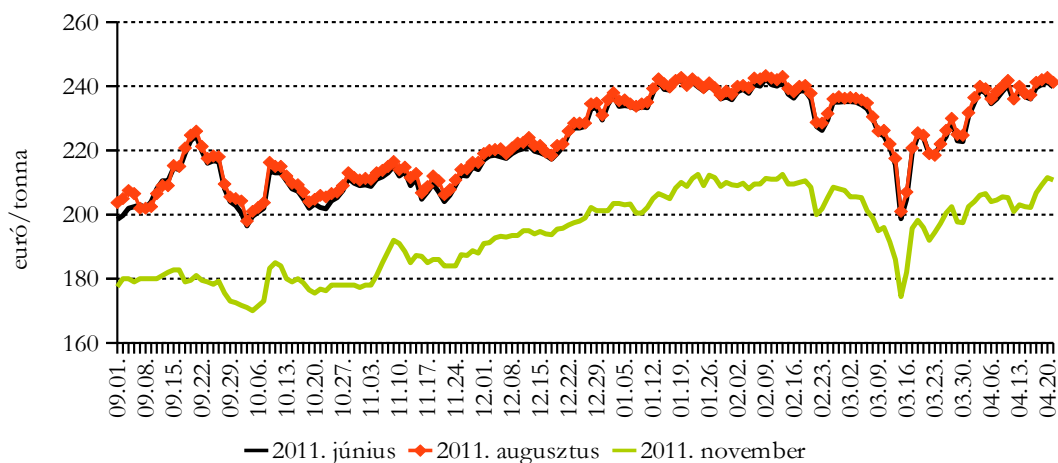
A búza különböző határidőre szóló jegyzése a párizsi árutőzsdén

Forrás: MATIF – Marché A Terme d' Instruments Financiers

8. ábra

A kukorica különböző határidőre szóló jegyzése a párizsi árutőzsdén

Forrás: MATIF – Marché A Terme d' Instruments Financiers

3. táblázat

A gabona alapú termékek feldolgozói értékesítési ára

Gabona alapú termékek	Mértékegység	Országos				
		2010. 15. hét	2011. 14. hét	2011. 15. hét	2011. 15. hét / 2010. 15. hét [%]	2011. 15. hét / 2011. 14. hét [%]
Finomliszt BL 55	tonna	1571,97	731,85	994,17	63,24	135,84
ömlesztett	Ft/kg	51,17	103,43	101,65	198,66	98,29
Finomliszt BL 55	tonna	1868,86	1060,08	1365,39	73,06	128,8
zsákos	Ft/kg	51,52	109,55	107,29	208,27	97,94
Finomliszt BL 55	tonna	629,42	717,8	659,88	104,84	91,93
zacskós	Ft/kg	56,92	115,84	117,81	206,99	101,71
Rétesliszt BFF 55	tonna	46,46	32	35,57	76,56	111,16
ömlesztett	Ft/kg	62,78	119	116,62	185,76	98
Rétesliszt BFF 55	tonna	31,44	22,19	25,5	81,11	114,92
zsákos	Ft/kg	63,04	118,54	114,56	181,71	96,64
Rétesliszt BFF 55	tonna	50,44	32,52	54,69	108,42	168,16
zacskós	Ft/kg	67,99	125,74	124,17	182,63	98,76
Fehér kenyérliszt BL 80	tonna	1011,79	311,05	723,75	71,53	232,68
ömlesztett	Ft/kg	47,41	105	102,5	216,18	97,61
Fehér kenyérliszt BL 80	tonna	1121,71	470,97	663,08	59,11	140,79
zsákos	Ft/kg	50,72	108,36	107,51	211,97	99,21
Tésztaipari liszt TL 50	tonna	601,14	766,26	380,68	63,33	49,68
ömlesztett	Ft/kg	52,89	105,85	108,41	204,98	102,42
Tésztaipari liszt TL 50	tonna	91,43	78,4	74,75	81,76	95,34
zsákos	Ft/kg	60,05	113,63	114,55	190,76	100,81
Étkezési búzadara AD	tonna	58,9	53,68	51,03	86,64	95,06
zacskós	Ft/kg	76,4	125,3	128,43	168,11	102,5

Forrás: AKI PÁIR

4. táblázat

A megfigyelt gabona alapú termékek fogyasztói ára

Termék	2010. április	2011. március	2011. április*
Finomliszt BL 55	152	181	196
Fehér kenyér	242	255	256
Félbarna kenyér	236	256	256
Étkezési búzadara AD	191	208	207

* 2011. április 19-ig.

Forrás: AKI PÁIR

OLAJNÖVÉNY-PIACI JELENTÉS

- **Visszaeső kínai olajnövény és növényi olaj felvásárlás**
- **A USA-ban a korábban várthoz képest csökkenhet a szójabab vetésterülete**
- **A kedvező ár miatt több napraforgót vethetnek az idén az európai gazdák**
- **Nyugat-Európában egyre nagyobb aggodalmat kelt a tavaszi szárazság**

Világpiaci kitekintés

Kína csökkentheti a szójabab és szójaolaj importját a következő hónapokban, ami jelentősen átalakíthatja az elmúlt hónapok piaci várakozásait. A korábban várt 55 millió tonnáról 53-54 millió tonnára csökkenhet a behozatala és ez hatással lehet a chicagói árutőzsdén (CME/CBOT) a szójabab jegyzésére (április közepén a front havi jegyzés 490 USD/tonna volt). India is visszafogta az utóbbi hónapokban a növényi olaj importját, mert a javuló pálmaolaj ellátottság és a kiváló repcetermése fedezi a jelenlegi igényeit.

Az alacsony jövedelmezőség miatt március óta 40%-os kihasználtsággal üzemelnek a kínai olajmalmok, ezért volt szükség az alapanyag behozatalának csökkentésére. A kínai gazdaságpolitika egyik legfőbb célja az utóbbi hónapokban az infláció kordában tartása volt, ezért elkezdték feltölteni a terménykészleteket, megemelték az irányadó kamatlábakat és árszabályozókat vezettek be. Az étolaj árkontrollja elérte a célját, mert az ár növekedése megállt, ugyanakkor a költségek december óta 10%-kal nőttek. A stabil árak és a növekvő költségek rontják a szójabab feldolgozók jövedelmezőségét, sok gyár veszteségesé vált az elmúlt hónapokban. Kína az állami szójabab készletből 3 millió tonnát értékesített a feldolgozóknak az importénál alacsonyabb áron, hogy javítson a helyzetükön.

Kína mellett az Egyesült Államokban is nehézségekkel szembesülnek a feldolgozók. A dráguló növényi olajok versenyképessége folyamatosan csökkent más nyersanyagokkal szemben. A napraforgó- és repceolaj jelentős árpremiumot szerzett a szójaolajhoz képest, míg a nyersanyagaik között nincs ilyen nagy különbség. Az Egyesült Államokban a szójaolajgyártás jövedelmezősége a szójadara értékesítésével együtt is 2006 óta a legalacsonyabb szinten van. A szójabab belföldi feldolgozása mellett az export is élénk, ami tovább drágítja a gyárakba kerülő szójababot. A jövedelmezőség javulásának további akadálya a szójadara, mert a takarmánypiacon a szárított gabonatorkollyal (DDGS) versenyez, amelynek mennyisége évről évre nő és megfelelő helyettesítője lehet a szójadarának a receptúrákban. Ezek hatására az Egyesült Államokban 45,5 millió tonnára (48,1 millió tonnáról) csökkenhet a szójabab feldolgozása a 2010/2011. gazdasági évben. Mindezek ellenére a globális szójabab feldolgozás 16 millió tonnával 226 millió tonnára nőhet a folyó gazdasági évben az előzőhöz képest, főként az argentin termelés növekedése miatt.

Rövid távon tehát a szójabab és származékainak jegyzése nyomás alá kerülhet az árutőzsdéken. A jelenlegi kilátások (a kukorica magas ára fundamentálisan megalapozottabbnak tűnik most, mint a szójababé) ronthatják a szójabab versenyképességét, ami jelentősen átalakíthatja a korábban várt tavaszi vetésszerkezetet az USA-ban. A kukorica és a szójabab amerikai vetésterületének nagysága is hatással lehet a termények jegyzésére. Az idei dél-amerikai szójabab lassan a piacra kerül, amelynek termése messze meghaladhatja a korábbi várakozásokat, így ez is az ár-csökkenés irányába hat. Brazíliában (72 millió tonna) és Paraguayban (8,3 millió tonna) az esőzések ellenére rekord termést takaríthatnak be. Argentínában (49 millió tonna) a vártnál kisebb terméskiesést okozott az aszály.

Az Egyesült Államokban a szójabab területének csökkenése, főként a rossz időjárási körülmények mellett jelentősen visszavetheti a kínálatot, ami árfelhajtó hatású lehet. India és Kína vélhetően csak átmenetileg fogta vissza importját, annak újbóli növekedése ismét túlkeresletet hozhat a piacon. Az előző számban (XIV. évfolyam 6. szám) írtaknak megfelelően továbbra is várható a japán katasztrófák után az alternatív energiaforrások, így a biodízel felhasználásának növekedése. Azaz közép és hosszú távon továbbra is helytállóak lehetnek azok a várakozások, amelyek szerint a jelenlegi szinten marad a szójabab ára.

A napraforgómag magas ára vonzóvá teszi a terményt, ezért jelentősen nőhet a vetésterülete Oroszországban, Ukrajnában, Magyarországon és Romániában. Az Oil World legfrissebb előrejelzése szerint jók a terméskilátások az északi féltekén, és a globális kibocsátás kedvező időjárás mellett elérheti a 35 millió tonnát a 2011/2012. gazdasági évben.

A terménypiacokon egyre jobban előtérbe kerülnek az európai csapadékhíányról érkező hírek. Franciaországban, Németországban és Nagy-Britanniában az idén messze elmarad a szokásostól a lehullott csapadék mennyisége. A szárazság egyelőre nem okozott nagy károkat, de tartóssága esetén behozhatatlan lemaradást szenvedhetnek az állományok.

A tőkepiacok oldalaztak április közepén. A dollár jelentősen gyengült az euróval szemben, az 1,46-os szintet ostromolta április 21-én. A kőolaj jegyzése tartósan kitörhet a 110 dolláros hordónkénti szintről. (Az arany átlépte az 1500 dolláros jegyzési árat, ami történelmi rekord).

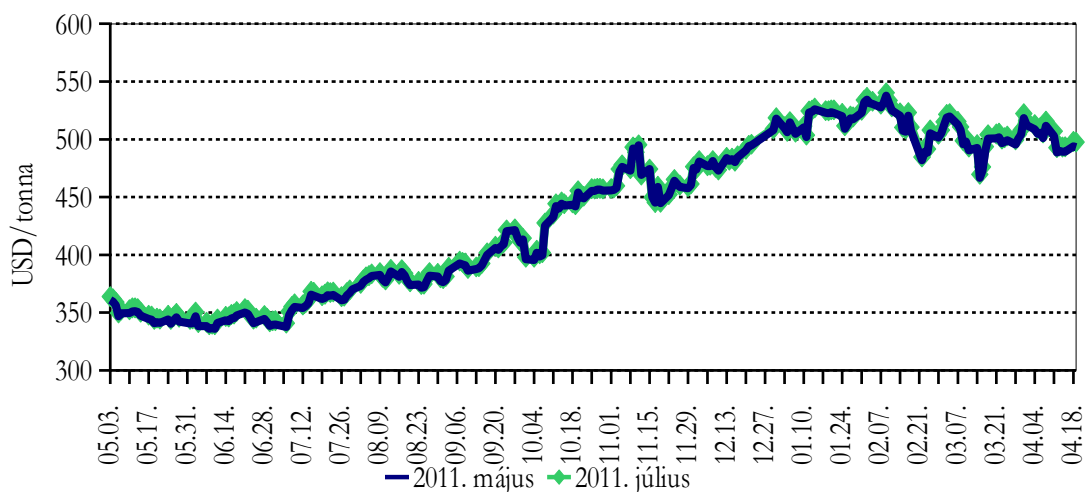
Hazai körkép

Az AKI április 18-i jelentése szerint a tervezett 581 ezer hektárból 275 ezer hektáron vetettek napraforgót. A csapadékszegény időjárás nehezíti az állományok fejlődését a belvízzel nem borított területeken (főként Tolna és Somogy megye), de egyelőre nem szenvedtek maradandó károsodást a növények. A BÉT-en a repce- és napraforgómag front havi jegyzése 120 ezer Ft/tonna volt április közepén.

Az olajos magvak és termékeinek jegyzése néhány kiemelt árutőzsdén

1. ábra

A szójabab különböző határidőre szóló jegyzése a chicagói árutőzsdén

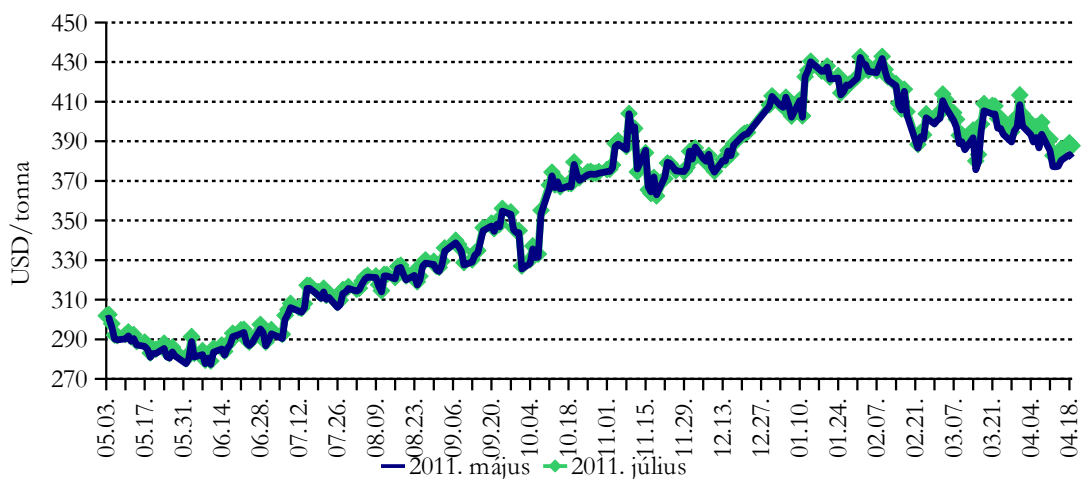

A szójabab különböző határidőre szóló jegyzése a chicagói árutőzsdén

Forrás: CME/CBOT – Chicago Board of Trade

2. ábra

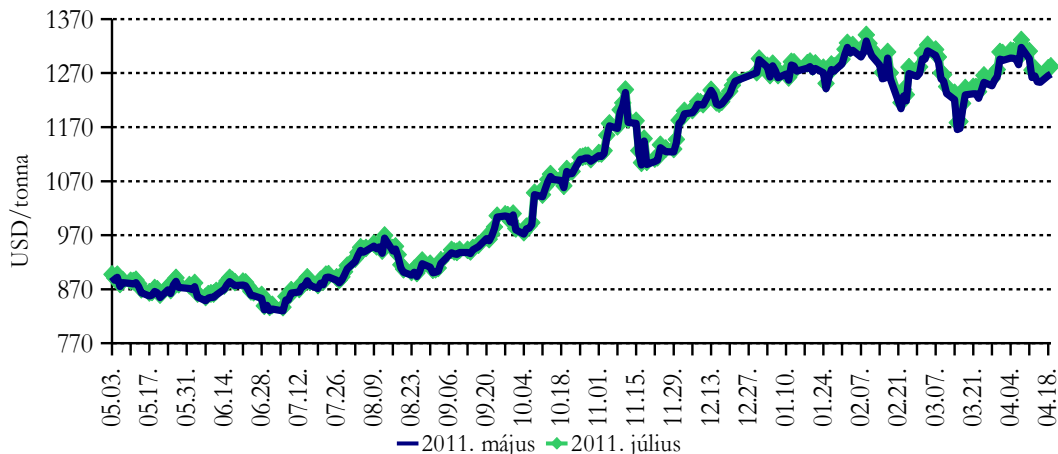
A szójaliszt különböző határidőre szóló jegyzése a chicagói árutőzsdén

Forrás: CME/CBOT – Chicago Board of Trade

3. ábra

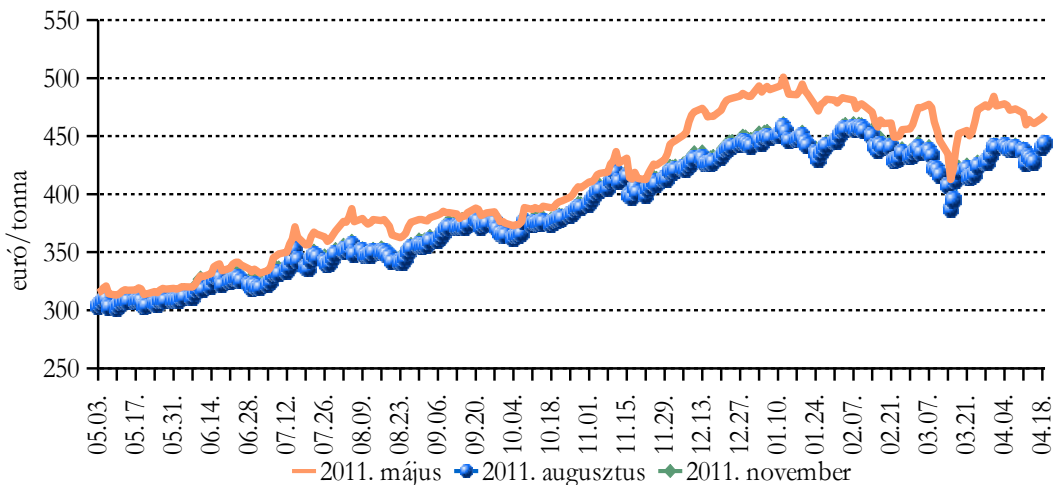
A szójaolaj különböző határidőre szóló jegyzése a chicagói árutőzsdén

Forrás: CME/CBOT – Chicago Board of Trade

4. ábra

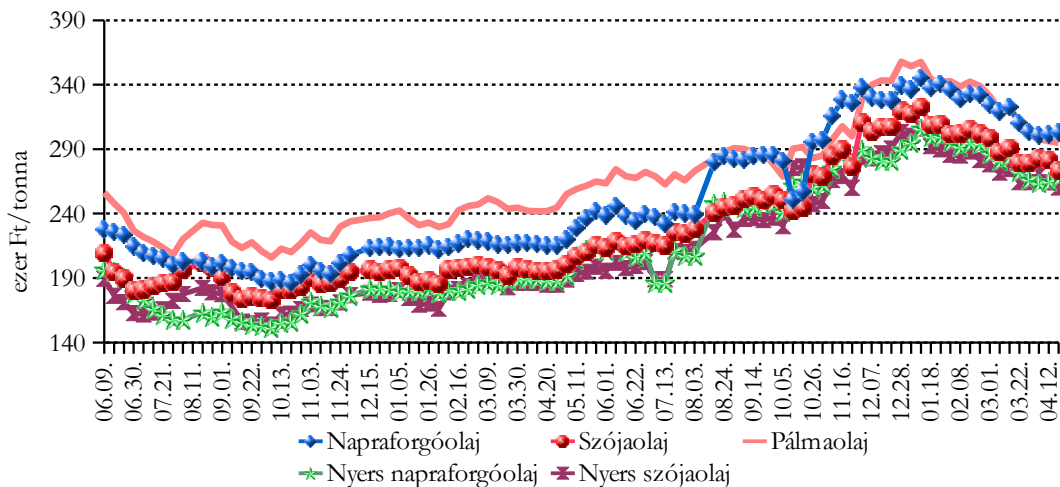
A repce különböző határidőre szóló jegyzése a párizsi árutőzsdén

Forrás: MATIF

5. ábra

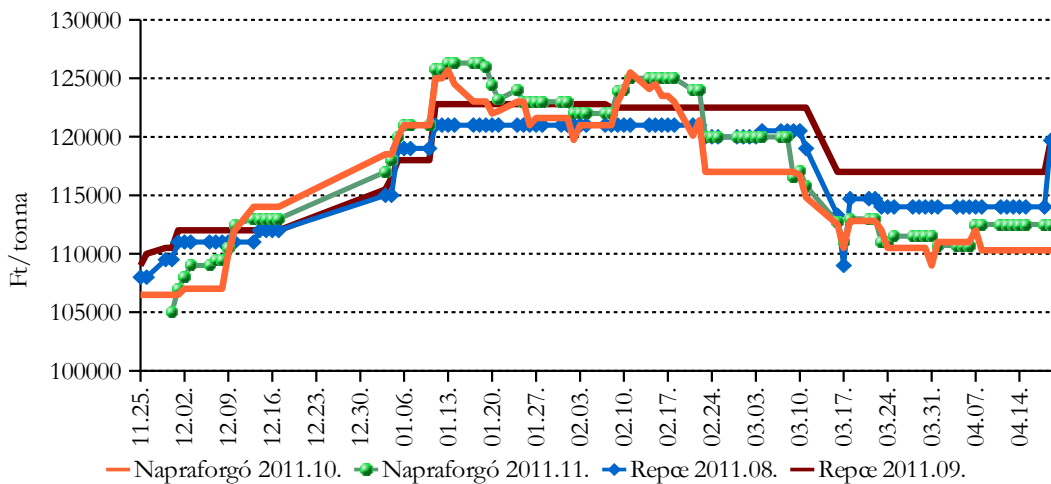
A növényi olajok jegyzése a milánói árutőzsdén

Forrás: Borsa di Milano

6. ábra

A napraforgó- és repcemag különböző határidőre szóló jegyzése a Budapesti Értéktőzsdén

Forrás: BÉT

1. táblázat

A fontosabb hazai olajos magvak termelői-, a belőlük készült termékek feldolgozóinak értékesítési átlagára

Megnevezés	Mértékegység	2010. március	2011.február	2011. március	2011. március / 2010. március (%)	2011. március / 2011. február (%)
Ipari napraforgómag	tonna	34 365	29 390	38 574	112,25	131,25
	Ft/tonna	77 763	131 975	130 718	168,10	99,05
Repcemag	tonna	41 524	19 439	19 920	47,97	102,47
	Ft/tonna	76 187	105 499	111 517	146,37	105,70
Nyers napraforgóolaj	tonna	283	31	129	45,52	410,41
	Ft/tonna	176 813	317 209	296 219	167,53	93,38
Napraforgódara	tonna	15 090	8 998	-	-	-
	Ft/tonna	31 812	50 792	-	-	-
Nyers repceolaj	tonna	-	3 824	-	-	-
	Ft/tonna	-	301 404	-	-	-
Repcedara	tonna	12 727	6 610	9 024	70,91	136,52
	Ft/tonna	30 750	53 035	53 298	173,33	100,50

Forrás: AKI PÁIR

2. táblázat

A nyers növényolajok ára és jegyzése

Termék	Időpont	Ft/tonna				
		EU	Franciaország	Olaszország	Egyesült Államok	Magyarország
		Ártípus				
		FOB	Heti tőzsdei átlagár	Heti tőzsdei átlagár	Heti tőzsdei átlagár	Heti értékesítési ár
Napraforgóolaj	2011-04-05	-	-	263 459	-	279 489
	2011-04-12	-	-	264 263	-	-
	2011-04-19	-	-	268 199	-	-
Repceolaj	2011-04-05	-	278 723	-	-	-
	2011-04-12	-	279 573	-	-	-
	2011-04-19	-	280 907	-	-	-
Szójaolaj	2011-04-05	248 454	-	270 095	242 915	-
	2011-04-12	238 060	-	264 263	232 700	-
	2011-04-19	-	-	260 173	237 938	-

Forrás: AKI PÁIR, BM, CBOT, MATIF, Oil World

3. táblázat

Európai olajnövény- és dara árak és jegyzések

Ft/tonna

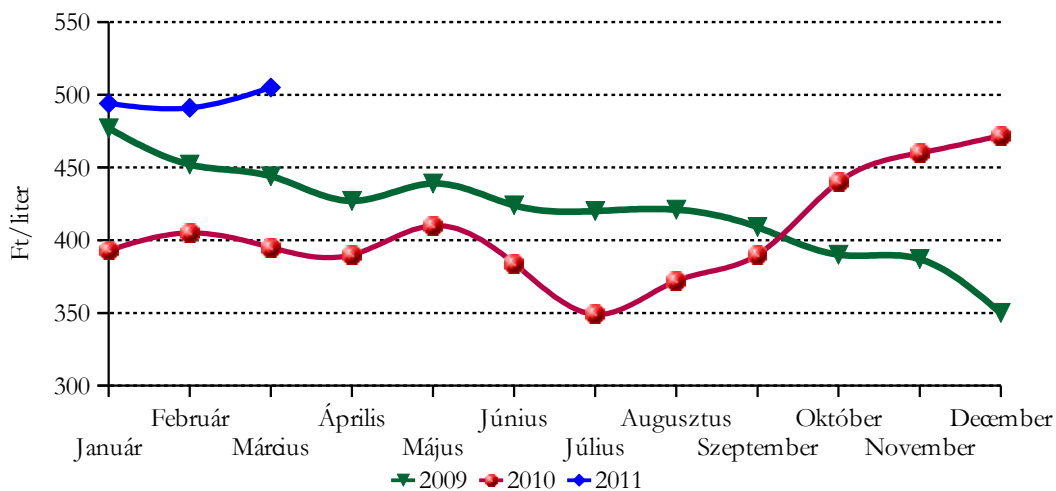
Termék	Időpont	Franciaország	Németország	Ausztria	Magyarország
		Ártípus			
		Heti tőzsdei átlagár	Hamburg CIF**	Heti tőzsdei átlagár	Heti termelői és értékesítési ár *
Napraforgómag	2011-04-05	-	126 006	112 816	130 447
	2011-04-12	-	125 023	114 492	120 073
	2011-04-19	-	-	115 707	-
Napraforgódara**	2011-04-05	-	46 059	56 408	54 745
	2011-04-12	-	43 703	55 249	60 587
	2011-04-19	-	-	54 175	-
Repccemag	2011-04-05	122 413	132 372	123 434	105 364
	2011-04-12	127 224	127 605	121 148	104 290
	2011-04-19	125 337	-	123 064	-
Repcedara**	2011-04-05	-	51 488	54 417	-
	2011-04-12	-	49 972	53 918	-
	2011-04-19	-	-	54 175	-

* A termelői ár a mag, az értékesítési ár a dara esetén értendő. / ** CIF – Cost, Insurance and Freight – az ár tartalmazza a költséget, a biztosítást és a fuvardíjat

Forrás: AKI PÁIR, BLPW, MATIF, Oil World

7. ábra

A napraforgóolaj fogyasztói ára

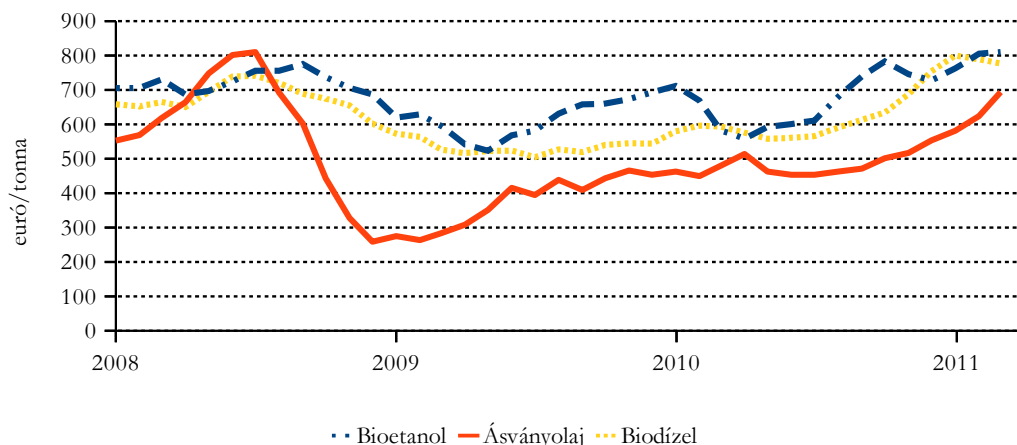
Forrás: KSH

BIOÜZEMANYAG MELLÉKLET

Az üzemanyagok nagykereskedelmi és fogyasztói árának alakulása az Európai Unióban

A fosszilis üzemanyagok alapanyagát képező ásványolaj nagykereskedelmi árának a már az elmúlt évben beindult emelkedése új lendületet vett 2011 első negyedévében. Az EU-ban az ásványolaj árát meghatározó londoni árutőzsdén az IPE Brent termék ára a legközelebbi határidőre jegyezve 2011 januárjában 86,5 USD/barrel volt, míg áprilisra már 28%-kal emelkedett, és elérte a 118,7 USD/barrel-t. A világ más jelentős tőzsdéin a jegyzések lassabb ütemben nőttek, mivel az arab világban bekövetkezett politikai konfliktusok az európai piacot érintették a legsúlyosabban. A helyzetet nehezíti Japán erős kereslete az atomerőművek termelésének kiesése miatt.

Az ásványolaj, a bioetanol és a biodízel nagykereskedelmi árának alakulása 2008-2011

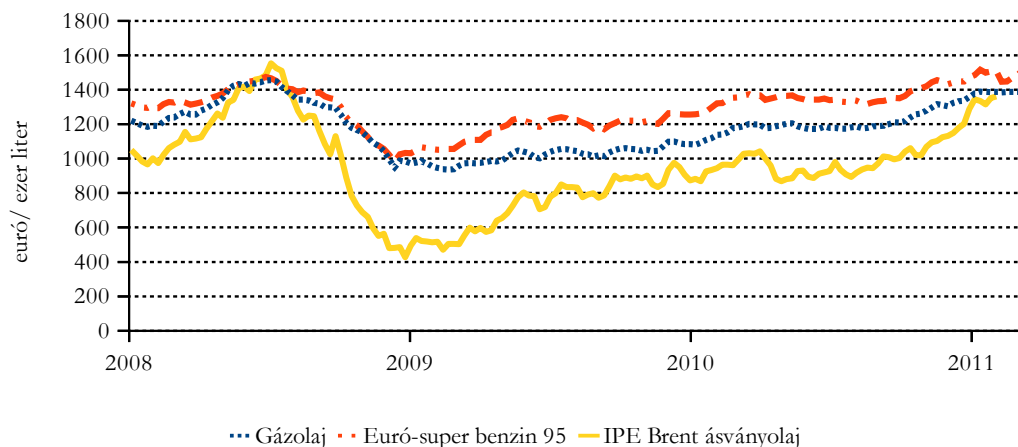

Forrás: HGCA, Kingsman

A biohajtóanyagok nagykereskedelmi ára folyamatosan meghaladja az ásványolaj árát. A bioetanol és a biodízel ára is rekord magasra emelkedett 2011 első negyedévében. Az ár emelkedését a magas alapanyagárak okozták. A bioetanol (T2-es áru) ára FOB Rotterdam a 14. héten 615 euró/m³ (817,5 euró/tonna; 2010. 14. hét: 445 euró/m³; 556,25 euró/tonna), a FAME 0 C ára 1383 USD/tonna (968 euró/tonna; 2010. 14. hét: 940 USD/tonna; 705 euró/tonna) volt.

Az ásványolaj nagykereskedelmi árának emelkedése a fosszilis eredetű hajtóanyagok fogyasztói áraiban is visszatükröződik. Ennek nyomán a felhasználók aggodalommal figyelik a töltőállomásokon az üzemanyagok árának gyors emelkedését.

Az ásványolaj ára a londoni árutőzsdén és a fosszilis eredetű üzemanyagok átlagos fogyasztói ára az Európai Unióban (2008-2011)

Megjegyzés: a fogyasztói árak az EU tagállamok bruttó súlyozott átlagairól a benzinkutaknál, amelyek a 280/1999-es Tanácsi Rendelet alapján kerültek begyűjtésre

1 barrel = 159,2 liter

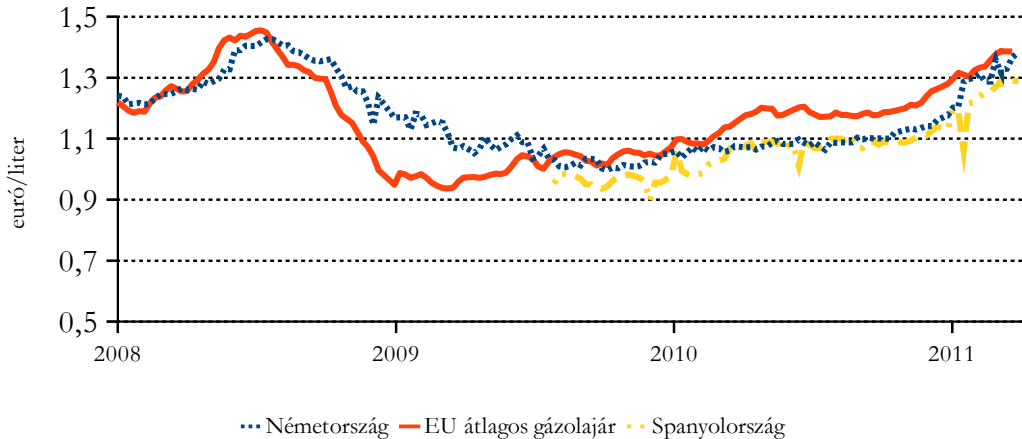
Forrás: EU Market Observatory, Oil Bulletin, HGCA

Az ábrán az Európai Unió bruttó súlyozott átlagos fogyasztói árak szerepelnek, amelyben az euro-super 95 benzin teljes adótartalma 53%, míg a gázolajé 46%. A benzin és a gázolaj fogyasztói árában a legmagasabb az adótartalom Nagy-Britanniában (61%; 59%), míg a legalacsonyabb Bulgáriában (47%; 43%) és Litvániában (48%; 44%).

Az euro-super 95 benzin ára a januári 1,4 euró/literről áprilisra 8%-kal 1,51 euró/literre nőtt. Hasonlóan alakult a gázolaj fogyasztói ára is, amely januártól áprilisig szintén 8%-kal emelkedve áprilisra elérte az 1,38 euró/litert (2011. január: 1,28 euró/liter). Hasonlóan az ásványolaj nagykereskedelmi árához a fosszilis eredetű üzemanyag fogyasztói ára is 2008 nyarán volt utoljára ilyen magas, amikor az euro-super 95 benzin fogyasztói ára elérte az 1,47 euró/liter és a gázolajé pedig az 1,45 euró/liter szintet.

A magas árak a felhasználókat a fogyasztás csökkentésére és az alternatív lehetőségek átgondolására ösztönzi. Alternatív lehetőségként merül fel a biohajtóanyagok használata, ám a nagykereskedelmi ár alapján azt kellene feltételeznünk, hogy a bioetanol és a biodízel fogyasztói ára is hasonlóan viselkedik, mint a nagykereskedelmi ára, vagyis meghaladja az ásványolaj alapú üzemanyagok árát. A töltőállomásokon a felhasználók azonban éppen az ellenkezőjét tapasztalják, a biohajtóanyagokat olcsóbban kínálják, mint a fosszilis eredetű hajtóanyagokat.

A gázolaj és a biodízel fogyasztói árának összehasonlítása (2008-2011)

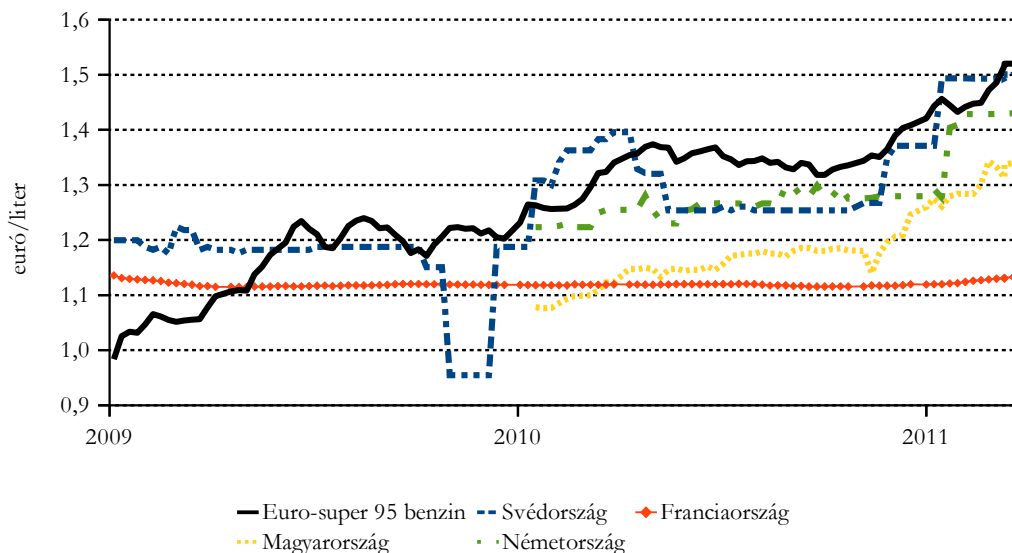
Megjegyzés: A fogyasztói árak bruttó átlagárak; a spanyol adatok 2009-től állnak rendelkezésre.

Forrás: EU Market Observatory Oil bulletin, UFOP, Ministerio de Industria Turismo y Comercio

Az EU-ban a gázolaj átlagos fogyasztói ára - követve az ásványolaj nagykereskedelmi árát - 2008 második felében gyorsabban esett, mint a biodízel ára, ezt követően azonban az autótulajdonosok a növényolaj alapú B100-as terméket olcsóbban tankolhatták. A biodízel fogyasztói ára a gázolajéhoz hasonlóan, szintén gyors ütemben emelkedett 2011 elejétől, közelített ugyan a foszszilis alapú termék árához, de attól folyamatosan elmaradt. A biodízel fogyasztói ára 1,36 euró/liter (2008. július: 1,45 euró/liter) a gázolajé 1,38 euró/liter volt 2011. 13. hetében. Németországban ennek ellenére az év első hónapjában 157 ezer tonna, azaz 18,7 ezer tonnával kevesebb biodízel került bekeverésre, mint 2010 januárjában (175,7 ezer tonna).

Hasonló a helyzet a bioetanol esetében is. A töltőállomásokon az E85-ös bioetanol is olcsóbban kínálják, mint az euro-super 95 benzint. Az árak összehasonlítása azonban rendszerint literben és nem hajtóanyag egyenértékben történik. Figyelembe kell venni azt is, hogy a bioetanol hajtóanyag egyenértéke 65%, ha az euro-super benzin 95 üzemanyagot 100%-nak vesszük. Ez azt jelenti, hogy körülbelül 30%-kal több bioetanol kell megvásárolni ahhoz, hogy ugyanakkora utat lehessen megtenni a gépkocsival.

Az euro-super 95 benzin és a bioetanol olajjegyértékkel korrigált ára

Megjegyzés: A fogyasztói árak bruttó EU átlagárak

Forrás: EU Market Observatory Oil bulletin, UFOP, A ministere de L'Economie de L'Industrie et de L'Emploi, www.ethanol-tanken.com, www.holtankoljak.hu

Az E85-ös termék hajtóanyag egyenértékkel korrigált fogyasztói ára elmarad az euro-super benzin 95-ösétől.

Svédországban terjedt el legkorábban széleskörűen a bioetanol, mint üzemanyag, jelenleg az EU tagállamok között a negyedik legnagyobb felhasználó. Az országban az E85-ös termék ára az euro-super 95 benzin ára körül ingadozik. Ennek oka, hogy elsősorban a bioetannal üzemelő gépjárművek vásárlását és használatát támogatják pl. díjtalan autópálya használat vagy parkolás. **Németországban és Magyarországon** az E85-ös termék követi az euro-super 95 benzin árát, de a támogatások/kedvezmények eredményeként olcsóbban lehet autózni bioetannal. Magyarországon sokan tankolnak átalakítás nélküli gépkocsiba is 50% bioetanol és 50% euro-super 95 benzint. **Franciaországban** a kormány stabilan tartja a bioetanol árát. Az E85-ös üzemanyag elterjesztése érdekében programot indítottak, ezért már 1992 óta részleges mentességet élvezett a belföldi fogyasztási adó (TIC) alól. Az intézkedés célja, hogy ellensúlyozza a termelési többletköltségeket. Svédországban a bioetanol közvetlen támogatása kisebb mértékű, mint a másik három tagállamban.

Az EU-ban bevezetett támogató intézkedések és a kötelező bekeverési arány előírásának célja a biohajtóanyag felhasználásának növelése, és ezzel a közlekedésből eredő üvegházhatású gázok csökkentése. Németországban csak a 28/2009/EK rendelet által előírt, a fenntartható fejlődés

szabályai szerint forgalomba hozott biohajtóanyag értékesíthető a töltőállomásokon 2011. január elsejétől. Magyarországon a 343/2010. (XII. 28.) kormányrendelet szabályozza a fenntarthatósági kritériumok betartását.

A széleskörűen elterjedt 4-10%-os bekeverésekben az ármérséklő hatás alig érvényesül, hiszen a hajtóanyagban továbbra is 90-96% a fosszilis eredetű üzemanyaghányad. A gázolaj és az euró-super 95 benzin magas fogyasztói ára miatt a gépjármű tulajdonosok igyekeznek csökkenteni az üzemanyagok, ezzel együtt a bekevert bioüzemanyag felhasználását. A keresletcsökkenés a bekeverési arány növelésével ellensúlyozható. Svédországban az E5-ös (5% bioetanol, 95% ásványolaj) termék után az E10-es bioetanol bevezetése várható. Németországban azt szeretné elérni az Olaj és Olajnövény Unió (UFOP), hogy a haszongépjárművek üzemanyagaiban 30%-os legyen a biodízel bekeverés.

A biohajtóanyag felhasználás csökkenését okozhatja, hogy sokan idegenkednek az új típusú üzemanyagoktól. Ez történt Németországban, ahol az E10-es termékkel szemben bizalmatlanok a felhasználók. Franciaországban viszont sikeresen vezették be 2010 áprilisában.

A bioetanol és a biodízel nagykereskedelmi ára meghaladja a jelenlegi magas ásványolaj árakat is, ennek ellenére a felhasználók - az EU támogató intézkedései miatt - olcsóbban vásárolhatják meg a biohajtóanyagokat a töltőállomásokon.

Felhasznált irodalom:

German biofuel demand sharply below quota. F.O. Licht. 2011. április 5.

Ölsaaten und Biokraftstoffe UFOP Markt Information 2011. április

Government announces increase in biofuel quota F.O. Licht World ethanol & Biofuels report 2011. március 2.

Disappointing ffv sales in january. F.O. Licht World ethanol & Biofuels report 2011. március 2.

Agrárgazdasági Kutató Intézet
Piaci Árinformációs Rendszer

<https://pair.aki.gov.hu>